

2023

Konstaterade fall av dödligt våld

En granskning av anmält dödligt våld 2023

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se.

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

urn: nbn: se: bra-1162

© Brottsförebyggande rådet 2024
Enheten för rättsstatistik

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08-527 58 400, e-post registrator@bra.se, www.bra.se

Denna publikation kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se/publikationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
Huvudresultat för 2023	3
Inledning.....	6
Tolkning av statistiken.....	6
Begrepp och definitioner	8
Resultat.....	10
Nivå och utveckling av det dödliga våldet.....	10
Det dödliga våldet i andra studier	20
Övriga resultat från granskningen 2023.....	20
Källor till granskningen av brottsanmälningarna.....	21
Beskrivning av statistiken	24
Statistikens ändamål.....	24
Statistikens innehåll.....	25
Insamling och bearbetning.....	27
Kvalitet.....	30
Jämförbarhet över tid	32

Sammanfattning

I den officiella statistiken över konstaterade fall av dödligt våld ingår samtliga fall som anmälts som fullbordade mord, dråp, barnadråp och vållande till annans död under ett kalenderår, och där det kunnat konstateras att dödligt våld med stor sannolikt var dödsorsaken. Med antalet fall avses här antalet offer.

Statistiken har tagits fram sedan 2002 i syfte att redovisa tillförlitliga uppgifter om nivån och utvecklingen av det anmälda dödliga våldet i Sverige. Den utgör ett viktigt komplement till anmälningsstatistiken, där uppgifterna om dödligt våld är överskattade på grund av att de även inkluderar polisanmälda händelser som efter utredning visar sig vara annat än brott, exempelvis självmord, olyckor eller naturlig död. Statistiken är deskriptiv och ger inga fördjupade förklaringar till förändringar i nivå och struktur över tid. En mer detaljerad beskrivning av statistiken ges i kapitlet Beskrivning av statistiken.

Huvudresultat för 2023

I det här avsnittet ges en sammanfattning av huvudresultaten för konstaterade fall av dödligt våld: antal fall totalt, för kön och ålder, närstående parrelation, folkmängd, våldsmetod samt uppdelat på polisregionerna.

Konstaterade fall av dödligt våld

- År 2023 konstaterades 121 fall av dödligt våld i Sverige, vilket var 5 fall fler än 2022.
- Under den senaste tioårsperioden 2014–2023, har det totala antalet konstaterade fall av dödligt våld varierat mellan 87 och 124 fall per år.

Dödligt våld efter kön och ålder

- Av de konstaterade fallen av dödligt våld 2023 var offret en kvinna eller flicka i 33 fall, vilket var 10 fall fler än 2022, och en man eller pojke i 88 fall (-5 fall jämfört med 2022).
- Andelen kvinnor (inklusive flickor) som föll offer för dödligt våld 2023 uppgick till 27 procent, och andelen män (inklusive pojkar)

uppgick till 73 procent. Motsvarande fördelning 2022 var 20 procent kvinnliga dödsoffer respektive 80 procent manliga dödsoffer.

- Merparten av det dödliga våldet, 86 procent (104 fall), drabbade personer som var 18 år eller äldre. Resterande 14 procent (17 fall) avsåg personer under 18 år. Motsvarande fördelning 2022 var 93 procent vuxna dödsoffer respektive 7 procent under 18 år (108 respektive 8 fall).

Dödligt våld mot närstående i en parrelation

- Offer och förövare var eller hade varit närstående genom en parrelation i 10 av de konstaterade fallen av dödligt våld 2023, vilket utgjorde 8 procent av samtliga konstaterade fall av dödligt våld. Jämfört med 2022 var det oförändrat antal fall.
- I samtliga 10 fall av dödligt våld i parrelation 2023 var offret en kvinna eller flicka, samma antal som 2022. Under 2023 förekom det således inga fall av dödligt våld i parrelation där offret var en man eller pojke, vilket även var fallet 2022. Andelen fall med kvinnligt offer i en parrelation motsvarade 30 procent av samtliga konstaterade fall av dödligt våld mot kvinnor (inklusive flickor). Motsvarande andel 2022 var 43 procent.

Dödligt våld relaterat till folkmängden

- Relaterat till folkmängden uppgick antalet konstaterade fall av dödligt våld 2023 till 1,15 fall per 100 000 invånare. Antalet för kvinnliga offer var 0,63 fall per 100 000 kvinnliga invånare, och för manliga offer 1,66 fall per 100 000 manliga invånare.
- Under den senaste tioårsperioden 2014–2023, har det totala antalet konstaterade fall av dödligt våld relaterat till folkmängden varierat mellan 0,90 och 1,20 fall per 100 000 invånare på årsbasis.

Dödligt våld och våldsmetod

- År 2023 var skjutvapen den vanligaste våldsmetoden med 53 fall av dödligt våld (10 fall färre än 2022), följt av kniv¹ med 41 fall, vilket var 6 fall fler än 2022. Övriga våldsmetoder uppgick sammantaget till 27 fall av dödligt våld (9 fall fler jämfört med 2022).

¹ Med kniv avses alla typer av stickande eller skärande föremål. Förutom kniv kan det exempelvis handla om skruvmejsel, sax eller glasskärva.

- Andelen fall med skjutvapen uppgick till 44 procent av samtliga konstaterade fall av dödligt våld 2023. Motsvarande andel 2022 var 54 procent. Andelen för kniv uppgick till 34 procent (2022 var andelen 30 %) och för övriga våldsmetoder uppgick andelen sammantaget till 22 procent (andelen 2022 uppgick till 16 %).

Dödligt våld i polisregionerna

- Två regioner hade färre fall av dödligt våld 2023 jämfört med 2022; Syd (-17 fall) och Väst (-4 fall). Övriga fem regioner hade fler fall 2023 jämfört med 2022, där Mitt och Öst ökade mest, 7 fall vardera, följt av Stockholm med 6 fall fler 2023 än 2022.
- Av de konstaterade fallen av dödligt våld 2023 anmäldes 72 fall i storstadsregionerna Stockholm, Väst och Syd, vilket motsvarade 60 procent av samtliga konstaterade fall av dödligt våld. För 2022 var motsvarande antal 87 fall (75 %).
- Av de 53 fallen av dödligt våld med skjutvapen 2023, skedde 66 procent i storstadsregionerna (Stockholm, Väst och Syd). För 2022 uppgick de tre storstadsregionernas andel till 79 procent, av totalt 63 fall av dödligt våld med skjutvapen.

Inledning

Statistiken över antalet anmälda brott som avser fullbordade mord, dråp och barnadrap ger en överskattad bild av det faktiska antalet fall av dödligt våld. I den statistiken redovisas nämligen samtliga anmälda händelser med dödlig utgång där det funnits anledning att utreda om dödligt våld kan ha varit dödsorsaken.² Många av dessa händelser visar sig efter utredning handla om något annat än dödligt våld, till exempel självmord, olyckor eller naturlig död. Det händer även att flera brottsanmälningar upprättas för ett och samma fall av misstänkt dödligt våld, vilket innebär att statistiken över anmälda brott kan innehålla dubletter. Vidare förekommer det att försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp felaktigt registreras som fullbordade mord eller dråp. I statistiken över antal anmälda brott ingår även dödligt våld som begåtts utomlands, men som anmälts i Sverige.

Skillnaden mellan antalet anmälda brott och konstaterade fall av dödligt våld har ökat över tid.³ Sammantaget innebär det att statistiken över anmälda brott är olämplig att använda som mått på det faktiska dödliga våldet, vad gäller både omfattning och utveckling.

Det finns ett stort allmänt intresse av tillförlitlig information om det dödliga våldet i Sverige. Brottsförebyggande rådet (Brå) tar därför sedan 2002 årligen fram föreliggande statistik över konstaterat dödligt våld. För att kunna presentera en tillförlitlig statistik granskar Brå samtliga anmälningar om fullbordat dödligt våld som registrerats i Polismyndighetens respektive Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem under ett kalenderår.

Resultatet från granskningen som presenteras i denna rapport utgör en del av den officiella kriminalstatistiken och bygger på den information som fanns tillgänglig fram till mitten av mars 2024, det vill säga året efter redovisningsårets slut.

Tolkning av statistiken

Vid tolkning av statistiken över konstaterade fall av dödligt våld, tänk på följande:

² Se Polismyndighetens riktlinjer om åtgärder vid dödsfall som kan ha orsakats av yttre påverkan m.m. 2016:14, Saknr. 414. <https://polisen.se/siteassets/dokument/riktlinjer/riktlinjer-om-atgarder-angaende-dodsfall-som-kan-ha-orsakats-av-yttre-paverkan.pdf>

³ Sedan granskningarna startade 2002 har andelen konstaterade fall av dödligt våld minskat från hälften till omkring en fjärdedel av samtliga anmälda brott rörande dödligt våld.

- Statistiken består av de fall av dödligt våld som upptäckts, anmälts till och registrerats av de brottsutredande myndigheterna. I statistiken ingår endast fall där gärningen har begåtts i Sverige.
- Med fall avses här unika individer som fallit offer för dödligt våld. En händelse kan resultera i flera dödsfall, och då redovisas vart och ett av fallen separat i statistiken.
- Statistiken redovisar konstaterade fall av dödligt våld, det vill säga dödsfall där det utifrån de brottsutredande myndigheternas beslut om de anmälda brotten och annan kompletterande information har kunnat fastslås att det med stor sannolikhet är våld som är dödsorsaken. Dödsfall där det av olika skäl inte är möjligt att avgöra om det beror på dödligt våld eller inte, redovisas som oklara fall i statistiken.
- Statistiken utgår från registreringsdatumet för anmälan, och periodiseringen för statistiken är 1 januari–31 december för redovisningsåret. Det innebär att statistiken i enstaka fall kan innehålla dödsfall där brottstidpunkten ligger före redovisningsåret. Tidigare registrerade fall, så kallade ”kalla fall”, som omregistrerats i systemen räknas dock inte in i statistiken.
- Statistiken utgår från brott som under det aktuella året registrerats som fullbordade mord, dråp, barnadråp eller vållande till annans död. Den omfattar inte andra typer av brott som eventuellt blir omrubricerade till dödligt våld efter att statistiken har tagits fram.
- Statistiken baseras på information i olika dokument som samlas in från de brottsutredande myndigheterna (anmälningar, slutredovisningsuppgifter, domar med mera) och på muntliga eller skriftliga kontakter med utredare och åklagare. Granskningen avgränsas till den information som finns tillgänglig vid tidpunkten för statistikens framställning. Omständigheter som framkommer därefter, och som skulle kunna påverka bedömningen av ärendena, kommer således inte med i statistiken.
- Eftersom statistiken om dödligt våld består av små tal, i synnerhet när den delas upp på underliggande variabler (exempelvis kön, relation eller region) ska tolkning av förändringar för enskilda år göras med försiktighet.

Begrepp och definitioner

I statistiken över konstaterade fall av dödligt våld används följande begrepp:

- Med **dödligt våld** avses i denna rapport fullbordade mord, dråp, barnadråp eller vållande till annans död genom misshandel. Fall som av rättsväsendet bedömts vara nödvärn ingår inte.
- Med **konstaterade fall** avses anmälda brott om dödligt våld (dödsfall) där man kunnat konstatera att det med stor sannolikhet är dödligt våld som är dödsorsaken.
- Ett **fall** avser en unik individ som fallit offer för dödligt våld.
- **Kön** avser offrets juridiska kön.
- **Ålder** avser offrets ålder vid brottstidpunkten och redovisas i två klasser: under 18 år respektive 18 år eller äldre.
- **Närstående i parrelation** avser fall där offer och förövare antingen var närstående genom en parrelation vid tidpunkten för brottet eller tidigare har haft en sådan parrelation. Med parrelation avses både heterosexuella och samkönade relationer mellan personer (med eller utan barn) som är eller har varit gifta, sammanboende eller särboende, alternativt är eller har varit i uttalade relationer som flickvänner eller pojkvänner.
- **Våldsmetod** avser det våld som orsakat själva dödsfallet. Uppföljning sker för tre kategorier; Skjutvapen, Kniv samt Övrig våldsmetod. Om fler än en våldsmetod bedömts ha varit dödande, gäller regeln att skjutvapen går före de övriga två kategorierna, medan kniv går före övrig våldsmetod.
 - Med **skjutvapen** avses alla skjutvapen som enligt vapenlagen (1996:67) är tillståndspliktiga.
 - Med **kniv** avses alla typer av stickande eller skärande föremål. Förutom kniv kan det exempelvis handla om skruvmejsel, sax eller glasskärva.
 - **Övrig våldsmetod** kan exempelvis handla om trubbigt våld med eller utan tillhygge, strypning, kvävning, dränkning eller förgiftning.

- **Polisregion** avser den geografiska placeringen av de enheter inom myndigheterna som utreder ärendena, enligt Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens regionindelning. I de flesta fall utreds anmälningar om mord och dråp i den region där brottet har begåtts.

För en mer detaljerad beskrivning av statistiken, se kapitlet Beskrivning av statistiken.

Resultat

Här redovisas huvudresultaten från statistiken över konstaterade fall av dödligt våld 2023. Först redovisas nivå och utveckling av konstaterade fall av dödligt våld, totalt samt fördelat på kön och ålder. Sedan redovisas resultaten för dödligt våld mot närstående i parrelation, antal per 100 000 invånare, våldsmetod samt dödligt våld i polisregionerna⁴. Därefter redovisas resultat från andra studier om dödligt våld. Avslutningsvis redovisas övriga resultat från granskningen, bland annat det totala antalet händelser som anmäldes som dödligt våld under året och vilka källor som ligger till grund för resultatet. Statistiken är deskriptiv och ger inga fördjupade förklaringar till förändringar i nivå eller struktur över tid. En mer detaljerad beskrivning av statistiken ges i kapitlet Beskrivning av statistiken.

Nivå och utveckling av det dödliga våldet

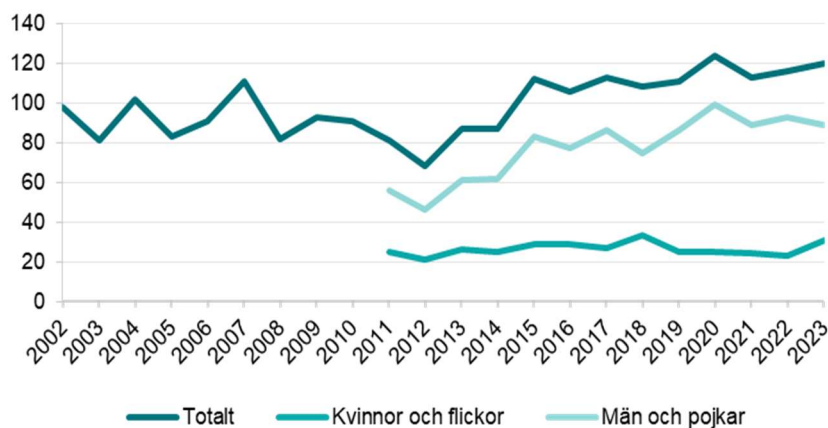
Under 2023 anmäldes och registrerades 488 händelser som fullbordade mord, dråp eller barnadråp, varav merparten efter utredning visade sig avse annat än dödligt våld (se avsnittet Övriga resultat från granskningen 2023). I Brås granskning konstaterades 121 fall av dödligt våld 2023, motsvarande 24 procent av samtliga händelser som anmäldes som fullbordade mord, dråp eller barnadråp under året.⁵ Antalet konstaterade fall av dödligt våld för 2023 var 5 fler än 2022, då antalet uppgick till 116 fall.

Sedan 2002, då Brå började ta fram statistiken, har nivån på antalet konstaterade fall av dödligt våld varierat mellan 68 och 124 fall per år. Utvecklingen för det dödliga våldet för hela perioden (2002–2023) kan grovt delas in i tre perioder. Den första perioden (2002–2008) präglas av stora svängningar i antalet dödsoffer för de enskilda åren från år till år, med en variation mellan 81 och 111 fall av konstaterat dödligt våld per år. Den andra perioden (2009–2014) präglas av mindre svängningar mellan de enskilda åren, där antalet fall av dödligt våld varit i intervallet 81 till 91 fall per år, undantaget 2012 års utfall på 68 fall av dödligt våld. Under den tredje fasen (2015–2023) har antalet dödsoffer till följd av dödligt våld legat på en klart högre nivå än tidigare perioder, med en variation mellan 106 och 124 fall på årsbasis. (Se figur 1)

⁴ I text och tabeller är samtliga procenttal avrundade till heltal, så 12,2 procent blir till exempel 12 procent och 10,6 procent blir 11 procent. Alla beräkningar och uppgifter som utgör underlag till figurer baseras dock på ej avrundade siffror. För exakta sifferuppgifter, se de grundtabeller som finns på statistiksidorna på bra.se.

⁵ Även samtliga anmälda brott om vållande till annans död (ej i samband med arbetsplatsolycka eller i trafiken) har granskats för att fånga upp eventuella ärenden gällande misshandel med dödlig utgång.

Figur 1. Antal konstaterade fall av dödligt våld, totalt och uppdelat på brottsoffrens kön 2002–2023. Uppgift om kön finns tillgänglig från 2011.

Dödligt våld och offrens kön samt ålder

Av samtliga 121 fall av dödligt våld 2023 var offret en kvinna eller flicka i 33 fall och en man eller pojke i 88 fall. Jämfört med 2022 var det 10 fall fler med ett kvinnligt dödsoffer, och 5 fall färre med ett manligt dödsoffer.

Merparten av det dödliga våldet 2023 drabbade personer som var 18 år eller äldre vid brottstillfället (104 fall). Resterande 17 fall avsåg dödsoffer under 18 år.

Av de dödsoffer som var 18 år eller äldre avsåg 29 fall kvinnor och 75 fall män (2022 var det 23 kvinnor och 85 män). För de fall av dödligt våld där offren var under 18 år 2023, var 4 flickor och 13 pojkar. (Se tabell 1)

Tabell 1. Antal konstaterade fall av dödligt våld, totalt och uppdelat på brottsoffrens kön och ålder, 2014–2023. Åldersindelning finns från och med 2018.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totalt antal dödsoffer	87	112	106	113	108	111	124	113	116	121
Antal kvinnliga dödsoffer	25	29	29	27	33	25	25	24	23	33
Antal flickor under 18 år	4	2	2	0	0	4
Antal kvinnor, 18 år eller äldre	29	23	23	24	23	29
Antal manliga dödsoffer	62	83	77	86	75	86	99	89	93	88
Antal pojkar under 18 år	3	9	10	6	8	13
Antal män, 18 år eller äldre	72	77	89	83	85	75

Andelen kvinnliga offer för dödligt våld 2023 uppgick till 27 procent och andelen manliga offer till 73 procent. Motsvarande fördelning 2022 var 20 procent kvinnor respektive 80 procent män.

För senaste tioårsperioden (2014–2023) har andelen kvinnliga dödsoffer varierat på årsbasis mellan 20 och 31 procent, och andelen för de manliga dödsoffren har varierat mellan 69 och 80 procent. (Se tabell 2a)

Tabell 2a. Konstaterade fall av dödligt våld fördelat på brottsoffrens kön i procentandelar, 2014–2023.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Andel kvinnliga dödsoffer	29%	26%	27%	24%	31%	23%	20%	21%	20%	27%
Andel manliga dödsoffer	71%	74%	73%	76%	69%	77%	80%	79%	80%	73%
Summa	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

År 2023 uppgick andelen vuxna dödsoffer (18 år eller äldre) till 86 procent, och resterande 14 procent avsåg minderåriga dödsoffer.

För perioden 2018–2023 har de minderåriga offrens andel varierat mellan 5 och 14 procent. (Se tabell 2b)

Tabell 2b. Konstaterade fall av dödligt våld fördelat på brottsoffrens ålder i procentandelar, 2018–2023. Åldersindelning finns från och med 2018.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Andel dödsoffer, under 18 år	6%	10%	10%	5%	7%	14%
Andel dödsoffer, 18 år eller äldre	94%	90%	90%	95%	93%	86%
Summa	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Dödligt våld mot närstående i parrelation

För 2023 konstaterades 10 fall av dödligt våld där offer och förövare hade en parrelation vid tidpunkten för brottet eller hade haft tidigare, vilket andelsmässigt var 8 procent av samtliga fall av dödligt våld⁶. Motsvarande utfall för 2022 var 10 fall (9 %).

I samtliga 10 fall av dödligt våld i en parrelation 2023⁷ var offret en kvinna eller flicka, vilket var samma som för 2022. Under 2023 förekom det således inga manliga offer i en parrelation, vilket det heller inte gjorde 2022. Andelen fall med kvinnligt offer i en parrelation motsvarade 30 procent av samtliga konstaterade fall av dödligt våld mot kvinnor och flickor. (Se tabellerna 3a och 3b)

⁶ Från och med 2017 redovisas antalet konstaterade fall av dödligt våld där offer och förövare var närstående genom en parrelation eller hade haft en sådan relation före brottstidpunkten (för detaljerad information, se kapitlet Beskrivning av statistiken).

⁷ I samtliga dessa fall var misstänkt gärningsperson av motsatt juridiskt kön visavi brottsoffret, både 2023 och 2022.

Tabell 3a. Antal konstaterade fall av dödligt våld i närstående parrelation mellan offer och förövare, totalt och uppdelat på offrets kön för 2017–2023.

	Närstående i parrelation, totalt	Närstående i parrelation, kvinnligt dödsoffer	Närstående i parrelation, manligt dödsoffer
2017	11	10	1
2018	26	22	4
2019	18	16	2
2020	17	13	4
2021	19	15	4
2022	10	10	0
2023	10	10	0

Tabell 3b. Andel dödligt våld i närstående parrelation av totalt antal konstaterade fall av dödligt våld, totalt och uppdelat på offrets kön 2017–2023.

	Andel dödsoffer i närstående parrelation av totalt antal dödsoffer	Andel kvinnliga dödsoffer i närstående parrelation av totalt antal kvinnliga dödsoffer	Andel manliga dödsoffer i närstående parrelation av totalt antal manliga dödsoffer
2017	10%	37%	1%
2018	24%	67%	5%
2019	16%	64%	2%
2020	14%	52%	4%
2021	17%	63%	4%
2022	9%	43%	0%
2023	8%	30%	0%

För hela perioden (2017–2023) har antalet kvinnor och flickor som fallit offer för dödligt våld i en parrelation varierat mellan 10 och 22 dödsfall, med ett årsgenomsnitt på 14 dödade kvinnor och flickor under perioden. Antalet manliga offer för dödligt våld i en parrelation har varierat mellan 0 och 4 dödsfall, med ett årsgenomsnitt på 2 dödsfall. Antalet dödsoffer i en parrelation (kvinnliga och manliga offer sammantaget) hade således ett årsgenomsnitt på 16 dödsfall för perioden 2017–2023, vilket är i nivå med de fördjupade studier om dödligt våld i Sverige som Brå återkommande genomfört. Enligt senaste rapporten⁸ låg antalet fall av dödligt våld i nära relation under en lång period (hela 90-talet och större delen av 00-talet) på i genomsnitt 20 fall per år, för att sedan minska till i genomsnitt 16 fall per år under 2008–2017.

⁸ Se Rapport 2019:6 Dödligt våld i Sverige 1990–2017, vilken finns tillgänglig på www.bra.se/publikationer

Dödligt våld i relation till befolkningen

I relation till 100 000 invånare i befolkningen⁹ konstaterades 1,15 fall av dödligt våld 2023, vilket var marginellt högre än 2022 (1,11 fall).

För perioden 2014–2023 har det totala antalet konstaterade fall av dödligt våld relaterat till folkmängden varierat mellan 0,90 och 1,20 fall per 100 000 invånare.

År 2023 uppgick antalet kvinnliga offer för dödligt våld till 0,63 per 100 000 kvinnliga invånare, vilket var högre jämfört med 2022 (0,44). Motsvarande antal för manliga offer var 1,66 per 100 000 manliga invånare, vilket var lägre än 2022 (1,76).

Under perioden 2014–2023 har antalet kvinnliga offer per 100 000 invånare varierat mellan 0,44 fall som lägst och 0,65 som högst. För manliga offer per 100 000 invånare har variationen legat mellan 1,28 och 1,90 fall. (Se tabell 4)

Tabell 4. Antal konstaterade fall av dödligt våld per 100 000 invånare, totalt och uppdelat på dödsoffrens kön för 2014–2023.

	Totalt antal dödsoffer per 100 000 invånare	Antal kvinnliga dödsoffer per 100 000 kvinnliga invånare	Antal manliga dödsoffer per 100 000 manliga invånare
2014	0,90	0,52	1,28
2015	1,14	0,59	1,69
2016	1,07	0,59	1,55
2017	1,12	0,54	1,70
2018	1,06	0,65	1,47
2019	1,08	0,49	1,66
2020	1,20	0,49	1,90
2021	1,08	0,46	1,70
2022	1,11	0,44	1,76
2023	1,15	0,63	1,66

Dödligt våld och våldsmetod

Uppföljningen av dödligt våld med skjutvapen, som redovisats sedan tidigare, har i år (2023) utökats så att även dödligt våld med kniv¹⁰ redovisas. Information om kniv som våldsmetod har tagits fram retroaktivt för åren 2019–2022.

År 2023 var skjutvapen den vanligaste våldsmetoden med 53 fall av dödligt våld, vilket var 10 fall färre än 2022. Näst vanligast var kniv med 41 fall, 6 fall fler än 2022. Övriga våldsmetoder uppgick sammantaget till 27 fall av dödligt våld (9 fall fler jämfört med 2022).

⁹ Beräkningen är baserad på medelfolkmängden i Sverige. Källa: Statistiska centralbyrån.

¹⁰ Med kniv avses alla typer av stickande eller skärande föremål. Förutom kniv kan det exempelvis handla om skruvmejsel, sax eller glasskärv.

I de fall där skjutvapen användes 2023 var dödsoffret en man eller pojke i 46 fall och en kvinna eller flicka i 7 fall. Motsvarande fördelning 2022 var 62 fall med manligt dödsoffer och 1 fall med kvinnligt dödsoffer. Antalet fall med kniv där dödsoffret var man eller pojke uppgick till 28 fall (+5 fall jämfört med 2022), och då dödsoffret var en kvinna eller flicka uppgick antalet till 13 fall (+1 fall). För övriga våldsmetoder uppgick manliga dödsoffer till 14 fall 2023 (+6 fall), och kvinnliga dödsoffer till 13 fall (+3 fall). (Se tabell 5a)

Tabell 5a. Antal konstaterade fall av dödligt våld uppdelat på våldsmetod och offrets kön, 2014–2023. Indelning på våldsmetoderna kniv respektive övrig våldsmetod finns från och med 2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totalt antal dödsoffer	87	112	106	113	108	111	124	113	116	121
Med skjutvapen	28	33	30	40	43	45	48	46	63	53
Med skjutvapen, kvinnligt dödsoffer	3	2	2	1	1	5	7	2	1	7
Med skjutvapen, manligt dödsoffer	25	31	28	39	42	40	41	44	62	46
Med kniv¹¹	41	52	42	35	41
Med kniv, kvinnligt dödsoffer	7	10	14	12	13
Med kniv, manligt dödsoffer	34	42	28	23	28
Övrig våldsmetod	25	24	25	18	27
Övrig våldsmetod, kvinnligt dödsoffer	13	8	8	10	13
Övrig våldsmetod, manligt dödsoffer	12	16	17	8	14

Andelen fall med skjutvapen uppgick till 44 procent av samtliga konstaterade fall av dödligt våld 2023, vilket var lägre än 2022 då andelen var 54 procent. Andelen för kniv uppgick till 34 procent, som var en högre andel än 2022 (30 %). Även andelen för övriga våldsmetoder var högre än föregående år, med 22 procent 2023 jämfört med 16 procent 2022. (Se tabell 5b)

¹¹ Med kniv avses alla typer av stickande eller skärande föremål. Förutom kniv kan det exempelvis handla om skruvmejsel, sax eller glasskärva.

Tabell 5b. Konstaterade fall av dödligt våld fördelat på våldsmetod och brottsoffrens kön i procentandelar, 2014–2023. Indelning på våldsmetoderna kniv respektive övrig våldsmetod finns från och med 2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Med skjutvapen	32%	29%	28%	35%	40%	41%	39%	41%	54%	44%
Med skjutvapen, kvinnligt dödsoffer	3%	2%	2%	1%	1%	5%	6%	2%	1%	6%
Med skjutvapen, manligt dödsoffer	29%	28%	26%	35%	39%	36%	33%	39%	53%	38%
Med kniv	37%	42%	37%	30%	34%
Med kniv, kvinnligt dödsoffer	6%	8%	12%	10%	11%
Med kniv, manligt dödsoffer	31%	34%	25%	20%	23%
Övrig våldsmetod	23%	19%	22%	16%	22%
Övrig våldsmetod, kvinnligt dödsoffer	12%	6%	7%	9%	11%
Övrig våldsmetod, manligt dödsoffer	11%	13%	15%	7%	12%
Summa	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Nivå och utveckling av det dödliga våldet i polisregionerna

Två polisregioner hade färre fall av dödligt våld 2023 jämfört med 2022; Syd (-17 fall) och Väst (-4 fall), medan de övriga fem regionerna hade fler fall 2023. Mest ökade antalet fall i regionerna Mitt och Öst (+7 fall vardera), följt av Stockholm (+6 fall) jämfört med 2022.

Av de konstaterade fallen av dödligt våld 2023 anmäldes 72 fall i storstadsregionerna (Stockholm, Väst och Syd), vilket utgjorde 60 procent av samtliga fall av konstaterat dödligt våld 2023. Motsvarande utfall för 2022 var 87 fall (75 %).

För perioden 2015–2023 har antalet konstaterade fall av dödligt våld som anmäls i storstadsregionerna (Stockholm, Väst och Syd) varierat mellan 71 och 87 fall per år, motsvarande mellan 60 och 75 procent av samtliga fall av konstaterat dödligt våld. (Se tabell 6, 7a, 7b)

Tabell 6. Antal konstaterade fall av dödligt våld, totalt och per polisregion, 2015–2023.

	Hela landet	Region Nord	Region Mitt	Region Stockholm	Region Öst	Region Väst	Region Syd	Region Bergslagen
2015	112	10	5	27	11	34	18	7
2016	106	2	13	26	10	17	30	8
2017	113	5	9	50	5	18	17	9
2018	108	4	10	28	10	24	24	8
2019	111	11	14	34	7	18	19	8
2020	124	10	9	45	13	21	19	7
2021	113	8	5	41	14	17	18	10
2022	116	6	9	38	8	19	30	6
2023	121	9	16	44	15	15	13	9

Region och brottsoffrens kön

Antalet manliga dödsoffer i storstadsregionerna (Stockholm, Väst och Syd) uppgick sammantaget till 54 fall 2023, vilket var 18 fall färre jämfört med 2022. Samtidigt uppgick antalet manliga dödsoffer i de övriga polisregionerna till totalt 34 fall för 2023, vilket var 13 fall fler jämfört med 2022.

Tabell 7a. Antal konstaterade fall av dödligt våld fördelat på polisens storstadsregioner (Stockholm, Väst och Syd) och på övriga polisregioner efter brottsoffrens kön, 2015–2023.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hela landet, totalt	112	106	113	108	111	124	113	116	121
Storstadsregioner	79	73	85	76	71	85	76	87	72
Storstadsregioner, kvinnliga dödsoffer	13	17	16	23	15	17	16	15	18
Storstadsregioner, manliga dödsoffer	66	56	69	53	56	68	60	72	54
Övriga polisregioner	33	33	28	32	40	39	37	29	49
Övriga polisregioner, kvinnliga dödsoffer	16	12	11	10	9	8	8	8	15
Övriga polisregioner, manliga dödsoffer	17	21	17	22	31	31	29	21	34

Andelen kvinnliga offer för dödligt våld var högre i både storstadsregionerna och i de övriga polisregionerna 2023 jämfört med 2022. Även andelen manliga dödsoffer var högre i de övriga polisregionerna 2023 i jämförelse med 2022, medan andelen manliga offer för dödligt våld i storstadsregionerna var på en lägre nivå 2023 jämfört med 2022. (Se tabell 7b)

Tabell 7b. Konstaterade fall av dödligt våld fördelat på polisens storstadsregioner (Stockholm, Väst och Syd) och på övriga polisregioner efter brottsoffrens kön i procentandelar, 2015–2023.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Storstadsregioner	71%	69%	75%	70%	64%	69%	67%	75%	60%
Storstadsregioner, kvinnliga dödsoffer	12%	16%	14%	21%	14%	14%	14%	13%	15%
Storstadsregioner, manliga dödsoffer	59%	53%	61%	49%	50%	55%	53%	62%	45%
Övriga polisregioner	29%	31%	25%	30%	36%	31%	33%	25%	40%
Övriga polisregioner, kvinnliga dödsoffer	14%	11%	10%	9%	8%	6%	7%	7%	12%
Övriga polisregioner, manliga dödsoffer	15%	20%	15%	20%	28%	25%	26%	18%	28%
Summa	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Region och dödligt våld per 100 000 invånare

Antalet fall av dödligt våld per 100 000 invånare låg 2023 på 1,1 för hela landet, och variationen på polisregionnivå låg mellan 0,6 (Syd) och 1,7 (Stockholm).

För perioden 2015–2023 har nivåerna av dödligt våld per 100 000 invånare i polisregionerna varierat mellan enskilda år, som lägst 0,2 (Nord, 2016) och högst 2,1 (Stockholm, 2017). (Se tabell 8)

Tabell 8. Antal konstaterade fall av dödligt våld per 100 000 invånare, totalt och per polisregion, 2015–2023.

	Hela landet	Region Nord	Region Mitt	Region Stockholm	Region Öst	Region Väst	Region Syd	Region Bergslagen
2015	1,1	1,1	0,6	1,2	1,0	1,7	1,0	0,8
2016	1,1	0,2	1,4	1,1	0,9	0,9	1,6	0,9
2017	1,1	0,6	1,0	2,1	0,4	0,9	0,9	1,0
2018	1,1	0,4	1,1	1,2	0,9	1,2	1,2	0,9
2019	1,1	1,2	1,5	1,4	0,6	0,9	1,0	0,9
2020	1,2	1,1	0,9	1,8	1,1	1,0	1,0	0,8
2021	1,1	0,9	0,5	1,6	1,2	0,8	0,9	1,1
2022	1,1	0,7	0,9	1,5	0,7	0,9	1,5	0,7
2023	1,1	1,0	1,6	1,7	1,2	0,8	0,6	0,9

Region och våldsmetod

Av de konstaterade fallen av dödligt våld 2023 uppgick våldsmetoden skjutvapen till 35 fall i storstadsregionerna Stockholm, Väst och Syd, vilket var 15 fall färre jämfört med 2022. För de övriga regionerna sammantaget uppgick skjutvapen till 18 fall för 2023, 5 fall fler än 2022. För våldsmetoden kniv uppgick antalet till 25 fall för storstadsregionerna 2023 (+2 fall) och för de övriga regionerna till 16 fall (+4 fall). (Se tabell 9a)

Tabell 9a. Antal konstaterade fall av dödligt våld fördelat på polisens storstadsregioner (Stockholm, Väst och Syd) och på övriga polisregioner efter våldsmetod, 2015–2023. Indelning på våldsmetoderna kniv respektive övrig våldsmetod finns från och med 2019.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hela landet, totalt	112	106	113	108	111	124	113	116	121
Storstadsregioner	79	73	85	76	72	85	76	87	72
Storstadsregioner, skjutvapen	31	26	34	33	32	33	33	50	35
Storstadsregioner, kniv	25	36	30	23	25
Storstadsregioner, övrig våldsmetod	15	16	13	14	12
Övriga regioner	33	33	28	32	39	39	37	29	49
Övriga regioner, skjutvapen	2	4	6	10	13	15	13	13	18
Övriga regioner, kniv	16	16	12	12	16
Övriga regioner, övrig våldsmetod	10	8	12	4	15

Till skillnad från storstadsregionerna hade de övriga polisregionerna en relativt jämn fördelning mellan de tre våldsmetodskategorierna 2023. Andelen offer för dödligt våld med skjutvapen uppgick till 15 procent av samtliga fall av dödligt våld, medan andelen fall till följd av dödligt knivvåld uppgick till 13 procent. Övriga våldsmetoder hade sammantaget en andel på 12 procent av samtliga fall av dödligt våld. (Se tabell 9b)

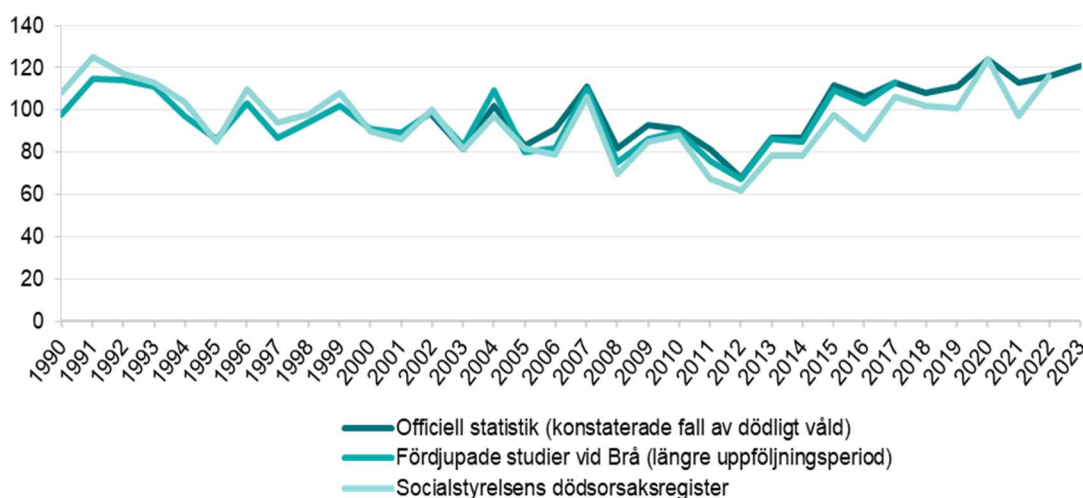
Tabell 9b. Konstaterade fall av dödligt våld fördelat på polisens storstadsregioner (Stockholm, Väst och Syd) och på övriga polisregioner efter våldsmetod i procentandelar, 2015–2023. Indelning på våldsmetoderna kniv respektive övrig våldsmetod finns från 2019.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Storstadsregioner	71%	69%	75%	70%	65%	69%	67%	75%	60%
Storstadsregioner, skjutvapen	28%	25%	30%	31%	29%	27%	29%	43%	29%
Storstadsregioner, kniv	23%	29%	27%	20%	21%
Storstadsregioner, övrig våldsmetod	14%	13%	12%	12%	10%
Övriga regioner	29%	31%	25%	30%	35%	31%	33%	25%	40%
Övriga regioner, skjutvapen	2%	4%	5%	9%	12%	12%	12%	11%	15%
Övriga regioner, kniv	14%	13%	11%	10%	13%
Övriga regioner, övrig våldsmetod	9%	6%	11%	3%	12%
Summa	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Det dödliga våldet i andra studier

Vid sidan av den officiella statistiken över konstaterade fall av dödligt våld har Brå genomfört fördjupade studier av det dödliga våldet sedan 1990-talet och hitintills fram till 2017. I det längre perspektivet visar studierna en nedåtgående trend av våld med dödlig utgång fram till 2012, för att sedan vända uppåt från 2013 och framåt. Statistik från Socialstyrelsens dödsorsaksregister visar en likartad trend. (Se figur 2)

Figur 2. Konstaterade fall av dödligt våld med kort och lång uppföljningstid samt dödsorsaksstatistik, 1990–2023.

Övriga resultat från granskningen 2023

I denna statistik har samtliga brottsanmälningar avseende fullbordade mord och dråp, barnadråp samt vållande till annans död (exklusive de fall som inträffar i trafiken eller på arbetsplatser) som anmäldes 2023 granskats. Totalt har 688 brottsanmälningar granskats, varav 488 var anmälda brott som registrerats som fullbordat mord, dråp eller barnadråp.

Granskningen har resulterat i sammantaget 121 konstaterade fall av dödligt våld, motsvarande 24 procent av de anmälda brotten avseende fullbordade mord, dråp och barnadråp (488 anmälda brott¹²). De konstaterade fallen av dödligt våld 2023 inkluderar 2 fall av vållande till annans död genom misshandel. I tabell 10 redogörs för innehållet i de 688 granskade brottsanmälningarna.

¹² Anmälningar om vållande till annans död kan inkludera händelser där vållande till annans död har skett till följd av misshandel. Oftast registreras den typen av händelse som ett mord eller dråp men det kan föreligga omständigheter som gör att så inte är fallet. Det rör sig om 0–4 ärenden per år.

Tabell 10. Innehållet i brottsanmälningar om fullbordade mord, dråp, barnadråp och vållande till annans död, 2023.

Kategorier	Antal	Andel
Dödligt våld i Sverige	121	18%
Oklart om dödligt våld föreligger	9	1%
Brottsplats utomlands	14	2%
Försök, förberedelse eller stämpling till mord/dråp	23	3%
Dubbelregistreringar	12	2%
Kalla fall	8	1%
Övrig händelse, ej dödligt våld	501	73%
Totalt	688	100%

Utöver de 121 fall som avsåg konstaterade fall av dödligt våld 2023, var det vid tidpunkten för sammanställningen av statistiken i 9 fall oklart om det rörde sig om dödligt våld eller inte.

Av de anmälda brotten 2023 avsåg 23 fall försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp som felaktigt registrerats som fullbordade brott.

I 8 fall handlade det om så kallade ”kalla fall”, det vill säga gamla ouppklarade mord- eller dråpärenden som av tekniska skäl behövs nyregistreras i Polisens ärendehanteringssystem under 2023.¹³ Dessa ingår inte i årets statistik över konstaterade fall av dödligt våld.

I 14 fall var brottsplatsen utomlands (vilka inte granskats närmare) och i 12 fall rörde det sig om dubbelregistreringar.

I kategorin Övrig händelse, ej dödligt våld (501 brott) finns fall som avsåg andra typer av händelser, till exempel naturlig död, olyckor eller självmord. Även anmälda brott om vållande till annans död (ej genom misshandel) ingår här.

Källor till granskningen av brottsanmälningarna

För att kunna bedöma om en anmäld händelse utgör ett fall av dödligt våld använder Brå flera olika källor. I tabell 11 redovisas vilken huvudsaklig informationskälla som resultatet från granskningen har baserats på. För mer information om metod och genomförande, se kapitlet Beskrivning av statistiken.

¹³ Preskriptionen för mord och dråp avskaffades 2010, och inom Polisen fattades ett beslut 2012 om att ouppklarade ärenden om dödligt våld bör hållas öppna. Den 1 januari 2015 omvandlades Polisens organisation till en enda polismyndighet i Sverige, och de tidigare länsmyndigheterna upphörde. För att dessa ärenden skulle kunna överföras till den nya Polismyndigheten, krävdes att de tekniskt sett nyanmäldes i Polisens nationella ärendehanteringssystem, vilket innebar att de därmed inkom till Brå på nytt. Initalt gällde detta för ärenden som anmäldes 1985–1995, men vartefter har årsintervallet utökats.

Tabell 11. Huvudsaklig informationskälla vid bedömning av om det rört sig om dödligt våld eller inte, 2023.

	Totalt	Konstaterade fall av dödligt våld	Oklart om dödligt våld föreligger	Anmält brott som begåtts utomlands	Övrig händelse, ej dödligt våld
Brottsanmälan	77	0	0	5	72
Slutredovisningsuppgift	290	0	0	9	281
Polis och/eller åklagare	274	77	8	0	189
Dom (tingsrätt eller hovrätt)	47	44	1	0	2
Totalt	688	121	9	14	544

Nedan görs en utförligare beskrivning av de olika informationskällor som förekommer i tabell 11.

Brottsanmälan

Exempel på ärenden som endast bedömdes utifrån informationen på brottsanmälan är felregistreringar gällande försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp, ärenden där brottsplatsen är utomlands och så kallade ”kalla fall”.

Av de totalt 688 anmälda brott som granskades 2023 baserades bedömningen enbart på information i brottsanmälan i 77 fall (11 % av samtliga fall), vilket var andelsmässigt på samma nivå som 2022 (61 fall, 11 %).

Slutredovisningsuppgift

Slutredovisningsuppgiften innehåller information om vilket beslut som har fattats för brottet, till exempel att förundersökningen läggs ner eller att förundersökningen redovisas till åklagare. I många fall ger beslutet i slutredovisningen tillräcklig information för att man ska kunna avgöra om ärendet avser dödligt våld eller inte. Det gäller exempelvis vid nedläggningsbesluten ”gärningen är inte brottslig” och ”ej anledning att anta att brott som faller under allmänt åtal har begåtts”, eller när ärendet har redovisats till åklagare för beslut i åtalsfrågan.

År 2023 var slutredovisningsuppgiften huvudsaklig källa till bedömningen i 290 fall (42 % av samtliga fall), vilket var fler både till antal och andel jämfört med 2022 (157 fall, 28 %).

Kontakt med polis eller åklagare

Polis eller åklagare har kontaktats för att inhämta information till bedömningen i två olika typer av fall:

- pågående ärenden där informationen i brottsanmälan inte räcker till för att avgöra om det rör sig om dödligt våld eller för att hämta in kompletterande uppgifter, exempelvis om relation mellan offer och misstänkt gärningsperson.
- avslutade ärenden där vare sig informationen i brottsanmälan eller slutredovisningsuppgiften räcker för att antingen bedöma dödsorsak, relation mellan offer och misstänkt gärningsperson eller båda.

I 274 fall (40 %) har kodningen gjorts efter kontakt med polis eller åklagare, vilket var lägre både till antal och andel jämfört med 2022 (305 fall, 54 %). Av dessa 274 fall avsåg 189 fall där det inte rört sig om dödligt våld, för 77 fall rörde det sig om dödligt våld och för resterande 8 fall gick det vid tidpunkten för granskningen inte att bedöma om dödligt våld förekommit eller inte. I de fall där det funnits ett utvidgat rättsmedicinskt utlåtande från Rättsmedicinalverket (RMV) har det använts som stöd i bedömningen, utöver de uppgifter som Polisen eller åklagare lämnat om fallet.

Dom

År 2023 kodades 44 fall som konstaterat dödligt våld, baserat på en tingsrätts- eller hovrättsdom där en eller flera gärningspersoner dömts för mord, dråp eller vållande till annans död i kombination med misshandel. Motsvarande antal för 2022 var 35 fall.

I de fall en tingsrättsdom blivit överklagad till en hovrätt men inte avgjorts, bedöms ärendet som dödligt våld eller som ”oklart om dödligt våld föreligger” beroende på informationen i tingsrättsdomen. Den bedömningen görs exempelvis i de fall där dödssätt eller dödsorsak inte kunnat fastställas, och utredningen därför inte har lett till en fällande dom.

Beskrivning av statistiken

Detta kapitel beskriver innehållet i och uppbyggnaden av statistiken över konstaterade fall av dödligt våld. Varje fall motsvarar en unik individ som fallit offer för dödligt våld. Ett ärende (en brottsanmälan) kan dock omfatta flera dödsfall, och då räknas varje dödsfall separat.

Statistikens ändamål

Syftet med den officiella statistiken över konstaterade fall av dödligt våld är att redovisa en tillförlitlig uppgift om nivå och utveckling av det dödliga våldet i Sverige. Statistiken har tagits fram sedan 2002 med anledning av att det antal händelser (fullbordade mord, dråp och barnadråp) som redovisas i statistiken över anmälda brott ger en kraftigt överskattad bild av det faktiska antalet fall av dödligt våld. Det beror på att statistiken över anmälda brott omfattar samtliga anmälda händelser med dödlig utgång där det funnits anledning att utreda om dödligt våld kan ha varit dödsorsaken. Många av dessa händelser visar sig efter utredning handla om något annat än dödligt våld, till exempel självmord, olycka eller naturlig död. Det händer även att flera brottsanmälningar upprättas för ett och samma fall av misstänkt dödligt våld, vilket innebär att statistiken över anmälda brott kan innehålla dubletter. Vidare förekommer det att försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp felaktigt registreras som fullbordade mord eller dråp. I anmälningsstatistiken ingår även anmält dödligt våld som begåtts utomlands, men som anmälts i Sverige.

Statistiken utgår från anmälningsstatistiken, och är därmed avgränsad till de variabler som redovisas i statistiken över anmälda brott (kön, region och med eller utan skjutvapen). Som komplement mäts även variablerna ålder, relation mellan offer och förövare samt våldsmetod, men endast i statistiken över konstaterade fall av dödligt våld.

Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld är deskriptiv och ger inga fördjupade förklaringar till förändringar i nivå och struktur över tid. Den används för allmän information och som underlag för utredning och forskning om det dödliga våldet. Statistiken rapporteras även till bland annat EU (Eurostat) och FN (inom ramen för United Nations Survey of Crime Trends and Operations of Criminal Justice Systems, UN-CTS).

Statistikens innehåll

Sedan 2002 tar Brå årligen fram separat statistik över konstaterade fall av dödligt våld, som bygger på granskning av samtliga brottsanmälningar avseende fullbordade mord, dråp, barnadrap och vållande till annans död (exklusive de fall som inträffar i trafiken eller på arbetsplatser). Avsikten med statistiken är som nämnts ovan att kunna presentera tillförlitliga uppgifter om det årliga antalet anmälda fall av dödligt våld. De anmälda brotten om vållande till annans död undersöks för att kontrollera om det bland dem finns fall som avser specifikt vållande till annans död genom misshandel (vilka ska kodas av polispersonal som fullbordat mord/dråp).

Närstående i parrelation

Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld redovisas efter huruvida offer och förövare var närstående i en parrelation vid tidpunkten för brottet eller tidigare hade haft en sådan parrelation. Med parrelation avses både heterosexuella och homosexuella relationer mellan personer (med eller utan gemensamma barn) som är eller har varit gifta, sammanboende eller särboende alternativt är eller har varit i uttalade relationer som flick- eller pojkvänner. Kortvarig dejting eller sporadiska sexuella relationer ingår inte i definitionen.

Polisregional fördelning

Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld redovisas för hela landet och per polisregion. Redovisningen efter polisregion är baserad på Polismyndighetens geografiska indelning, som infördes den 1 januari 2015 i samband med polisens nya organisation. Omorganisationen innebar att de tidigare 21 länspolismyndigheterna slogs ihop till en myndighet, indelad i sju polisregioner. Åklagarmyndigheten anpassade samtidigt sin organisation till motsvarande områden. Från och med 2015 redovisas statistiken efter de sju polisregionerna i stället för som tidigare, efter länspolismyndighet.

I figur 4 och tabell 12 nedan redovisas de nuvarande polisregionerna, de län som ingår i respektive polisregion samt folkmängd i regionerna.

Figur 3. Polisens regionindelning från och med 2015

Tabell 12. Länens indelning i polisregioner och befolkningsmängd i respektive polisregion 2023.

Polisregion	Län	Befolkningsmängd 2023 ¹⁴
Region Nord	Jämtland, Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland	901 929
Region Mitt	Gävleborg, Uppsala och Västmanland	971 044
Region Stockholm	Stockholm och Gotland	2 515 850
Region Öst	Jönköping, Södermanland och Östergötland	1 143 098
Region Väst	Västra Götaland och Halland	2 110 762
Region Syd	Skåne, Blekinge, Kalmar och Kronoberg	2 030 107
Region Bergslagen	Dalarna, Värmland och Örebro	878 917

¹⁴ Källa: Statistiska centralbyrån.

Insamling och bearbetning

Grundmaterial och datainsamling

Statistiken över konstaterade fall av dödligt våld baseras på de uppgifter om anmälda brott som polis och åklagare registrerar i sina ärendehanteringssystem. Granskningen omfattar samtliga anmälda brott med brottsrubriceringarna fullbordat mord/dråp (brottskoderna 0310–0313), barnadråp (brottskod 0309) och vållande till annans död (brottskod 0392). För bedömningen av de anmälda brotten samlas kompletterande uppgifter in (se avsnittet Datainsamling nedan).

Klassificering av brott

I samband med att ett brott registreras hos Polisen, klassificeras det i enlighet med regler som utfärdas av Brå i samråd med Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket. Regler och anvisningar för klassificeringen finns i publikationen *Klassificering av brott*, som finns på Brås webbplats bra.se. Klassificeringen, som bygger på brottskoder, utgår från gällande lagstiftning och inkluderar ofta kompletterande uppgifter om omständigheter kring ett brott, till exempel kön och ålder på offer, brottsplats och gärningspersonens tillvägagångssätt. Försök, förberedelse och stämpling¹⁵ till brott redovisas i allmänhet som fullbordade brott, men redovisas separat för mord och dråp.

Datainsamling

När ett brott kommer till polisens kännedom upprättas en brottsanmälan som läggs in i deras ärendehanteringssystem. Uppgifterna levereras sedan till Brå. Detsamma gäller uppgifter från Åklagarmyndighetens och andra brottsutredande myndigheters ärendehanteringssystem. Hos Brå granskas och bearbetas uppgifterna innan de sammanställs till statistik.

För att sammanställa statistiken över konstaterade fall av dödligt våld, inhämtar Brå kopior på samtliga brottsanmälningar och slutredovisningsuppgifter¹⁶ avseende dödligt våld och vållande till annans död som anmälts till Polisen under ett kalenderår. Datainsamlingen baseras på uppgifter om brottsanmält fullbordat dödligt våld i Brås register för anmälda brott och görs i tre omgångar. Första vardagen i juni i det innevarande kalenderåret görs en första datainsamling, baserad på brottsanmälningar för perioden januari–maj, genom att handlingar begärs ut

¹⁵ Med stämpling (enligt BrB 23 kap. 2 § 2 st.) menas antingen att en person i samråd med någon annan planerar att utföra brottet, eller att en person själv erbjuder sig eller övertalar någon annan att utföra brottet.

¹⁶ Med slutredovisningsuppgift avses ett beslut som avslutar förundersökningen.

från Polisen. Insamlingen upprepas sedan den första vardagen i oktober, avseende perioden juni–september. Avslutningsvis görs en tredje insamling i början av januari följande kalenderår, som då avser den föregående perioden oktober–december. När brottsanmälningar och slutredovisningsuppgifter kommer till Brå granskas dessa, och vid behov inhämtas ytterligare information från Polisen, åklagare eller domstol. För varje enskilt fall görs en bedömning av om dödligt våld föreligger eller inte.

Källor till granskningen av brottsanmälningarna

Bedömningen av om det föreligger dödligt våld eller inte bygger i huvudsak på information från brottsanmälningar och slutredovisningsuppgifter, men även andra informationskällor används. Det handlar om information som hämtas in genom kontakter med Polisen eller åklagare, domar som hämtas in för att få kompletterande information eller domstolsuppgifter i Brås statistikdatabas.

Kategorisering

Vid granskning och bedömning av de anmälda brotten kategoriseras dessa efter ett antal kategorier.

Dödligt våld

Kategorin dödligt våld innehåller anmälda dödsfall där det i granskningen har kunnat fastslås att dödligt våld med stor sannolikhet är dödsorsaken. Informationen har verifierats på olika sätt beroende på hur långt ärendet har kommit i brottmålsprocessen.

Om ärendet fortfarande är under pågående utredning verifieras det med muntlig eller skriftlig information från den polis eller åklagare som handlägger ärendet eller är förundersökningsledare. Om ärendet har lett till en dom verifieras informationen i första hand med domen och i andra hand med hjälp av uttag av domslutsuppgifter om lagkraftvunnen dom eller från överrätt i Brås databas för lagföringsstatistik.

Oklara fall

Kategorin oklara fall innehåller de fall där det har saknats tillräcklig information för att göra en kvalitetssäker bedömning enligt ovan, eller där polisen inte vet vad som har inträffat.

Brottsplats utomlands

Ärenden där brottsplatsen är utomlands ingår enligt definitionen inte i statistiken. Det innebär att dessa anmälningar inte kontrolleras närmare, och

ärenden i denna kategori kan därför innehålla händelser som efter utredning visar sig vara något annat än dödligt våld.

Övriga händelser, ej dödligt våld

Denna kategori kan grovt delas in i fyra undergrupper:

- anmälda brott som avser försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp, men som felaktigt har registrerats som fullbordade fall av dödligt våld.¹⁷
- dubbelregistreringar som beror på att flera brottsanmälningar upprättats för ett och samma fall av misstänkt dödligt våld, vilket innebär att anmälningsstatistiken innehåller dubletter.¹⁸
- fall där det är uppenbart att dödligt våld inte föreligger (detta gäller framför allt händelser som anmäls som vållande till annans död).
- dödsfall där brottsutredningarna har visat att det inte har förekommit något dödligt våld, utan personen kan ha avlidit genom till exempel självmord, naturlig död, sjukdom, olycka eller alkohol- eller narkotikaförgiftning.

Uppföljningsperiod

Den officiella statistiken över konstaterade fall av dödligt våld som redovisas här är framtagen utifrån den information som fanns tillgänglig i Brås register över anmälda brott upp till två och en halv månad efter det granskade kalenderårets slut, det vill säga året därpå i mitten av mars. Omständigheter som framkommer senare, och som kan innebära att bedömningen av vissa ärenden förändras, kommer inte med i granskningen och därmed inte heller i statistiken. Ett exempel på en sådan situation kan vara att tingsrättens dom överklagas och ändras i högre instans.

Utöver denna genomgång av konstaterade fall av dödligt våld genomför Brå även fördjupade studier av det dödliga våldet inom ramen för olika projekt. I dessa studier är uppföljningsperioden längre, vilket innebär att de generellt

¹⁷ Det finns särskilda brottskoder för registrering av försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp. För mer information, se bra.se/klassificeringavbrott.

¹⁸ Det förekommer att ett ärende ser dubbelregistrerat ut när samma ärendenummer återfinns mer än en gång, men det kan röra sig om två eller fler offer. Vart och ett av offren kodas då separat, som ett konstaterat fall av dödligt våld. För mer information om antalsräkning i kriminalstatistiken, se *Riktlinjer för antalsräkning av brott* (RIF0054), som bland annat finns att hämta på Brås webbplats: bra.se/klassificeringavbrott.

sett bygger på mer tillförlitlig information. Den största skillnaden är att de fördjupade studierna i större utsträckning utgår från domstolarnas domar.

Vid en jämförelse av statistiken över konstaterade fall av dödligt våld med fördjupade studier som är framtagna med längre uppföljningsperiod, visar det sig att de fördjupade studierna oftast innehåller något färre fall än den officiella statistiken. Skillnaderna är små med en differens som varierar mellan 0 och 6 fall per år. (Se figur 4)

Figur 4. Jämförelse av konstaterade fall av dödligt våld med studier med längre uppföljningsperiod än 3 månader.

Kvalitet

På en total nivå kan tillförlitligheten i den här statistiken anses vara god och väl återspegla det dödliga våldet i Sverige. I statistiken förekommer täckningsfel och partiellt bortfall i liten utsträckning. Urvalsfel och bortfall är inte relevanta för den här statistiken.

Täckningsbrister

Majoriteten av fallen av fullbordat dödligt våld i Sverige kommer till myndigheternas kännedom och risken för undertäckning i statistiken kan därför på goda grunder anses vara mycket liten. Rimligtvis finns ett mörkertal även avseende denna typ av brott, men det torde röra sig om enstaka fall. Det kan till exempel handla om en person utan anknytning till Sverige som fallit offer för dödligt våld här men som aldrig eftersökts och vars kropp inte påträffats, eller dödsfall som orsakats av uppsåtligt våld, utan att Polisen eller en rättsläkare upptäcker att så är fallet. Varje år finns det också ett antal oklara

fall där det skulle kunna röra sig om dödligt våld och därmed potentiellt utgöra en viss risk för undertäckning.

De ärenden som kommer till Polisens eller åklagares kännedom registreras och överförs elektroniskt varje dag till Brå och lagras i Brås verksamhetsdatabas. Samtliga fall som registrerats under ett kalenderår följs, så långt det är möjligt, genom rättskedjan fram till två veckor innan statistiken publiceras året efter i slutet av mars. Den korta uppföljningsperioden innebär en viss risk för liten övertäckning i statistiken när det gäller öppna ärenden som har bedömts som dödligt våld. I dessa fall skulle en längre uppföljningstid kunna ge mer information som ändrar bedömningen. I jämförelser med fördjupade studier som tillämpar längre uppföljningsperioder, och därmed ofta kan basera analysen på avgöranden i domstol, ligger nivån i den officiella statistiken på 0–6 fall fler årligen (se figur 5).

Partiellt bortfall

För de olika redovisningsvariablerna kan det i vissa fall förekomma partiellt bortfall.

Uppgift om i vilken region brotten utreds finns alltid tillgänglig. I de flesta fall är offret identifierad, och då finns uppgift om offrets kön och ålder att tillgå. I de fall då offret är oidentifierad brukar det ändå vara möjligt att avgöra offrets kön, samt skatta offrets ungefärliga ålder i kategorierna ”vuxen” (18 år eller äldre) eller ”minderårig” (under 18 år). Efter att variabeln *Kön* infördes 2011, har det endast i ett fall saknats uppgift om offrets kön. Uppgift om offrets ålder (för att åtminstone kunna avgöra om offret var minderårig eller vuxen) har inte saknats någon gång sedan variabeln *Ålder* infördes i mätningen 2018.

När det gäller information om offrets och förövarens relation till varandra kan det däremot förekomma ett visst bortfall. Informationen tas fram i två steg. I det första steget avgörs huruvida offer och förövare var bekanta eller obekanta med varandra. Om detta av olika anledningar inte är känt kodas relationen som okänd. Relationen kan exempelvis vara okänd i de fall förövaren inte är identifierad eller i de fall Polisen och åklagare helt enkelt inte känner till vilken typ av relation som offer och misstänkt förövare har haft, trots att den misstänkte är identifierad. I de fall där relationen mellan offer och identifierad misstänkt gärningsperson inte är känd av Polisen och åklagare, är relationen sannolikt inte närstående relation genom par, familj eller släkt.

Jämförbarhet över tid

Tekniska förändringar

Under 1991–1995 infördes successivt en datoriserad rutin för registrering av anmälningar vid länspolismyndigheterna, Rationell anmälsrutin (RAR). En effekt av det är att det för kategorin fullbordade mord, dråp och misshandel med dödlig utgång sedan dess registreras fler fall som inte är brott (utan visar sig vara till exempel naturlig död, olyckshändelse eller självmord), vilket lett till ett ökat antal registreringar totalt över tid.

Polisregional fördelning

Den 1 januari 2015 bildades Polismyndigheten, som ersatte de tidigare 21 länspolismyndigheterna. Den nya Polismyndigheten är indelad i sju polisregioner.

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för verksamhetsuppföljning, beslutsfattande, utredningsverksamhet och forskning.

Utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, sammanställer och presenterar Brås enhet för rättsstatistik årligen cirka 1 100 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brås webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM

Tel +46 (0) 8 527 58 400, info@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1162